

Loabaga suohkan/ Lavangen kommune

Formannskapetets forslag til
Budsjett /økonomiplan for 2023– 2026

Kommentardel

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING	3
1.1	ØKONOMI/INVESTERINGER	3
1.2	KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON	5
1.3	REVITALISERING AV SAMISK SPRÅK OG KULTUR	5
1.4	SAMFUNNSUTVIKLING/NÆRINGSUTVIKLING	6
1.5	OPPFØLGING AV BOSATTE FLYKTNINGER	6
2.0	BUDSJETTETS HOVEDTALL	8
2.1	FORDELING AV BUDSJETTMIDLENE PÅ DE ULIKE OMRÅDENE	8
2.2	UTGIFTSVEKST FRA 2020 – 2022 FORDELT PÅ KOSTRA ART	9
2.3	ØKONOMISKE MÅLTALL FOR DRIFTSÅRET 2022	11
2.4	EGENBETALING/VAR-SEKTOREN	12
2.5	INVESTERINGER I 2022	13
2.6	KONSEKVENSER FOR ØKONOMIPLANPERIODEN	13
2.7	UTVIKLING I FOLKETALL FRA 1995-2021	14
2.8	FRAMSKRIVING AV FOLKETALL FOR PERIODEN 2022-2034 (SSB)	14
3.0	STRATEGI OG PRIORITERINGER FOR BUDSJETTPERIODEN	16
3.1	KOMMUNEØKONOMI	16
3.2	KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON	16
3.3	FORVALTNINGSARBEIDET I SMÅ KOMMUNER	17
3.4	KOMMUNESTRUKTUR OG INTERKOMMUNALT SAMARBEID	17
3.5	LOKALSAMFUNNSUTVIKLING OG PLANLEGGING	18

1.0 Innledning

Kommunen har som sin viktigste oppgave å produsere tjenester til befolkningen. Tjenesteproduksjonen må til enhver tid gjennomføres på en slik måte at tilgjengelig personell og andre ressurser utnyttes på beste måte.

Lavangen kommune må i tillegg ha som mål å sikre at lokaldemokratiet overlever som institusjon. Lokaldemokratiet og kommunen må være det bærende element for å sikre velferd og gode tjenester til befolkningen. I tillegg er det viktig at kommunen som den desidert største enkeltaktøren og utviklingskraften i Lavangen legger til rette for en fortsatt positiv utvikling av Lavangensamfunnet.

1.1 Økonomi/investeringer

Lavangen har i likhet med andre kommuner de siste årene opplevd at det økonomiske handlingsrommet har blitt betydelig redusert på grunn av at utgiftene øker raskere enn kommunens inntekter. Den viktigste årsaken til dette er at veksten i lønn og lønnsrelaterte utgifter, andre utgifter (eks. strøm, mat, drivstoff etc.) og renter øker.

Det er i tillegg viktig å merke seg at den enkelte kommunes andel av utgiftene til produksjon av tjenester til befolkningen har økt betydelig. En viktig årsak til dette er at staten overfører ansvaret for flere tjenester til kommunene uten at vi kan se at dette dekkes fullt ut i inntektssystemet.

Her kan nevnes at regelverket for ressurskrevende tjenester har gjennom årene blitt endret med høyere kommunal egenandel. Det er også slik at stadig større deler av ansvaret for befolkningens helsesituasjon er overført til primærhelsetjenesten i kommunene.

Det viktigste inntektsgrunnlaget til den enkelte kommune er antall innbyggere og sammensetningen av disse. Folketallet i Lavangen kommune har siden 2018 gått ned med ca. 90 innbyggere. Reduksjonen sees i sammenheng med fødselsunderskudd og at utflytting fra kommunen har vært større enn innflyttingen i samme periode. Folketallet i 2022 har økt litt i løpet av de 3 første kvartalene i 2022 som i stor grad skyldtes tilflytting, bl.a. ved mottak av Ukrainske flyktninger.

Innbyggertallet brukes som grunnlag for å beregne kommunens inntekter for budsjettåret og kommende økonomiplanperiode. Økningen i folketallet fra 2022 til 2023 fører til en inntektsøkning for budsjettåret 2023. Hvorvidt inntekter eller utgifter i den videre planperioden frem til 2026 bestemmes av folketallet og den demografiske sammensetningen.

Avstanden mellom inntekter og utgifter ved en videreføring av eksisterende drift for budsjettåret 2023 var i utgangspunktet på ca. 9 mill. kr.

Budsjett for 2023 og økonomiplanen for perioden fra 2023 – 2026 bygger som nevnt på en videreføring av eksisterende drift. De fleste priser på kommunale varer og tjenester er øket med 3,7 % som er i tråd med beregnet kommunal deflator.

Administrasjonen fortløpende fokus på tiltak som kan bidra til å skape balanse mellom inntekter og utgifter.

Ytterligere informasjon om valgte tiltak for å balansere budsjettet for driftsåret 2023 fremgår av formannskapetets tiltaksliste. Den utsendte informasjonen som er vedlagt budsjettsaken inneholder også informasjon om utredede tiltak som ikke er valgt av politisk ledelse for å balansere budsjettet. Ytterligere informasjon om budsjettets talldel finnes i kapittel 2.0 om budsjettets hovedtall.

1.2 Kommunal tjenesteproduksjon

Kommunene i Indre-Sør Troms har lang tradisjon på å samarbeide om å løse kommunale oppgaver. Salangen, Lavangen og Gratangen samarbeider via K4 samarbeidet om felles barneverntjeneste, felles it-driftsavdeling, felles lønns og regnskapsavdeling, felles innfordringsavdeling og felles kart og oppmålingsavdeling. Fellestjenestene ble etablert i perioden fra oktober 2007 til 01. mars 2008.

Lavangen kommune har i tillegg et betydelig interkommunalt samarbeid med kommunene Salangen, Bardu, Målselv, Dyrøy og Ibestad på helseområdet som innebærer felles legevakt og felles legevaktsentral.

Astafjordlegen ble etablert i 2019 av kommunene Lavangen, Salangen og Ibestad. Fra 2021 ble samarbeidet utvidet med Dyrøy kommune. Hensikten med den nye etableringen har vært å bidra til et større fagmiljø i tillegg til å kunne møte økende krav til opplæring av LIS1 og LIS 3 leger.

De første driftsårene er tilbakelagt og har vist at grepet med å legge til rette for en felles legetjeneste i de samarbeidende kommunene var meget fornuftig. I perioder har det vært mangler av leger ved de stedlige legekontor, men samarbeidet og inntak av vikarleger i perioder har gitt en tilnærmet fullverdig tjeneste. Det er pr. i dag bortimot 100% legedekning i alle hjemlene.

Samtlige kommuner har nå etter tre års drift et betydelig bedre grunnlag til å kunne si at etableringen av Astafjordlegen har vært en suksess. Etableringen har ført til en bedre total kompetanse, bredde i ansattegruppen og ikke minst en mulighet til å kunne takle uforutsette hendelser på en bedre måte. Det siste har vist seg å være svært viktig i løpet av perioden 2020-2022 med en konstant trussel fra Covid-19 pandemien.

1.3 Revitalisering av samisk språk og kultur

Befolkningen i Lavangen kommune bygger på tre stammers møte, og har sine røtter i nordmenn, samer og kvener. Det er beregnet at i overkant av 20 % av befolkningen har samiske røtter.

Lavangen kommune har som en følge av dette lagt til rette for at samisk språk og kultur fortsatt skal være levende. Kommunen har som en direkte følge av dette tilbudt opplæring i samisk språk og kultur i større eller mindre grad siden 1992.

Den politiske ledelsen besluttet i februar 2008 å søke om innlemming under forvaltningsområdet for samisk språk fra januar 2009. Lavangen kommune ble en av kommunene under forvaltningsområdet for samisk språk fra 01. oktober 2009.

Det regionale språksenteret Astavuona Giellagoathie er etablert i Lavangen for å ivareta rollen som kraftsenter i arbeidet med revitalisering av samisk språk og kultur. Språksenteret har en regional rolle og skal som en følge av dette også bidra til en revitalisering av samisk språk og kultur i omkringliggende kommuner.

Det er i tillegg gjort en endring slik at styret og styrets leder ikke lenger skal fungere som styre for AG og ansvarlig leder for driften i AG på linje med styre og styreleder i en privat virksomhet. AG en nå en del av Lavangen kommune og det overordnede ansvaret for driften her er flyttet til kommunedirektøren.

Den samiske barnehagen i Spansdalen ble vedtatt flyttet til Lauvmakken Barnehage i juni 2020. Dette var mulig som en følge av at barnetallet i Lauvmakken har falt betydelig de siste årene. Flyttingen til Lauvmakken ble gjennomført i september 2020.

Den samiske barnehagen har fått sin egen avdeling i en del av bygningen som gjør at forstyrrelser fra andre barn eller ansatte er betydelig redusert. Avdelingen drives i tråd med lovverket som en egen samisk avdeling.

1.4 Samfunnsutvikling/ Næringsutvikling

Lavangen kommune har et overordnet planverk som for noen områder sitt vedkommende er utdatert. Vi forholder oss blant annet til en arealplan som skulle gjelde frem til 2006.

En moderne og oppdatert samfunnsplan med tilhørende handlingsdel ble vedtatt i 2022. Planen skal gjelde for perioden fra 2022 til 2032. Administrasjonen jobber i tillegg med en oppdatering av eksisterende planverk i tråd med gjeldende lover og regler.

Den politiske ledelsen i Lavangen kommune besluttet i 2016 at det skulle settes av midler for å tilsette en person i 100 % stilling som skal videreføre en del av det arbeidet som ble påbegynt i forbindelse med prosjektet Lavangen i Vekst. Stilingen har fått tittelen næringsutvikler. Næringsutvikleren deltar også i arbeidet med en fornying av Lavangen kommune sitt planverk.

Trude Berg ble tilsatt i denne stillingen i 2022 etter at tidligere næringsutvikler Christian Ekeland sa opp sin stilling.

Tilsettingen av en dedikert ressurs tilsvarende 100 % stilling har ført til et bedre trykk på nærings- og planarbeidet.

1.5 Oppfølging av bosatte flyktninger

Lavangen kommune mottok i løpet av ett år i fra 2015 - 2016 i overkant av 60 flyktninger. Antall bosatte flyktninger er i løpet av de siste årene betydelig redusert.

Lavangen kommune fikk ved inngangen av 2018 en klar tilbakemelding fra IMDi om at videre bosetting av flyktninger ikke lenger var aktuelt. Integreringstjenesten ble som en følge av dette lagt ned. Ansvaret for oppfølging av flyktninger som fortsatt bor i kommunen ble overført til de enkelte etater og avdelinger.

Et flertall av de flyktningene som ble bosatt i 2015 og 2016, og fortsatt bor i kommunen er godt integrert i Lavangen samfunnet. Det er fortsatt viktig å fokusere på at de skal få nødvendig bistand og følges opp på en god måte. Dette gjøres ved at det er lagt til rette for at de skal kunne benytte seg av det tjenestetilbudet som er tilgjengelig for alle innbyggerne i Lavangen kommune.

I 2022 endret situasjonen seg, og Lavangen kommune vedtok å ta imot 40 flyktninger. Pr. dag er det bosatt ca. 15 personer. Det er opprettet 50% stilling som integreringskoordinator for å bistå ved mottak av flyktninger. I tillegg utføres oppgaver i forbindelse med klargjøring av boliger, skole og barnehagetilbud og øvrig integrering i Lavangen kommune.

Til tross for at Lavangen kommune besluttet å i forbindelse med tidligere vedtak om bosetting av flyktninger å bygge 10 boenheter sentralt plassert i kommunen, har det vist seg å være vanskelig å finne boliger til nyankomne flyktninger. En del flyktninger har også blitt bosatt i private leiligheter og boliger utenfor sentrum. Dette har sammenheng med at det er enslige eller små familier som har kommet.

Administrasjonen har forutsatt at de inntektene som kommer som en følge av mottak av flyktninger skal dekke de utgiftene mottak av flyktninger medfører. Inntekter og utgifter til mottak av flyktninger føres på et eget ansvarsområde som gjør det mulig å presentere en oversikt per år.

2.0 Budsjettets hovedtall

Etatene har fått beskjed om å budsjettere med videreføring av eksisterende drift. Det er lagt inn en prisstigning på flertallet av kommunale tjenester med 3,7% som er tilsvarende beregnet kommunal deflator.

Utgifter til pensjon er endret på følgende vis:

	2022	2023
Fellesordningen	18,5%	20,0%
Sykepleiere	17,5%	20,0%
Lærere	9,0%	9,0%

Tabellen viser % andelen av lønn som betales inn til tjenstepensjon

Lavangen kommunes inntekter av skatt og rammetilskudd er for 2023 beregnet til kr 109 266 000,-. Tilsvarende tall for 2022 var på kr 102 728 000,-. Endringen i inntekter av skatt og rammetilskudd fra 2022 – 2023 er positiv og utgjør et pluss på kr 6 538 000,- eller tilsvarende 6,4%.

Netto utgift til renter og avdrag er beregnet til kr 12 280 439,-. Tilsvarende tall for 2022 var kr 6 560 439,-. Det er en økning i utgifter til renter og avdrag på Kr 5 720 000,- fra 2022 til 2023. Lavangen kommune er fortsatt en av kommunene i Troms med lavest lånegjeld per innbygger.

Formannskapetets innstilling til budsjett ble vedtatt den 28.11.22.

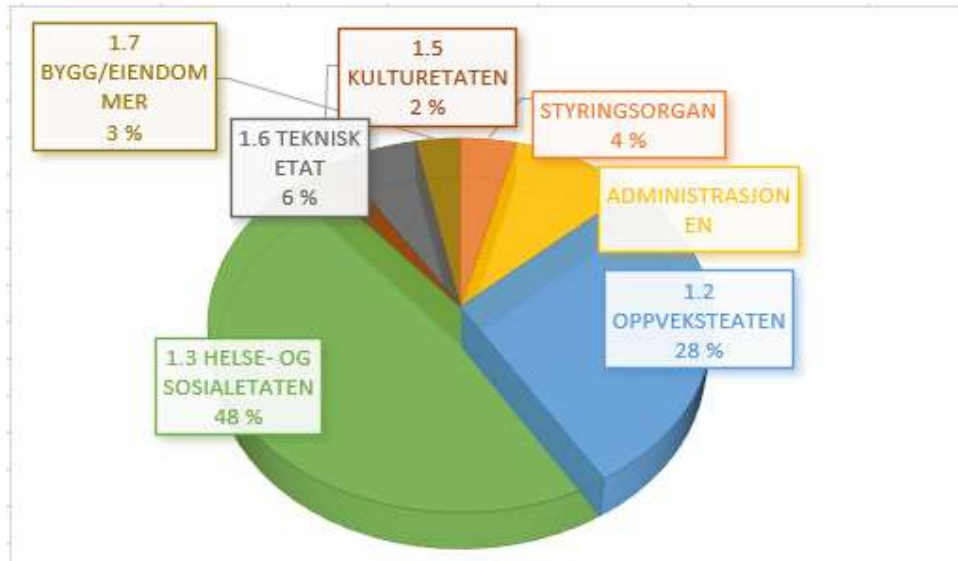
Oversikt over inntekter/utgifter for budsjettåret 2023 og endring i beløp og prosent fra 2022-2023

Beskrivelse	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Diff 22-23	% endring	%andel
1.0 POLITISKE					
STYRINGSORGAN	2 493 898	3 879 714	1 385 816	55,6 %	4,1 %
1.1 SENTRAL-					
ADMINISTRASJONEN	8 780 741	8 952 572	171 831	2,0 %	9,6 %
1.2 OPPVEKSTEATEN	28 336 026	27 332 252	-1 003 774	-3,5 %	29,2 %
1.3 HELSE- OG SOSIALETATEN	45 571 648	46 517 499	945 851	2,1 %	49,7 %
1.4 SÆRREGNSKAPER	0	0	0	0,0 %	
1.5 KULTURETATEN	2 032 286	2 160 417	128 131	6,3 %	2,3 %
1.6 TEKNISK ETAT	5 737 826	5 567 070	-170 756	-3,0 %	5,9 %
1.7 BYGG/EIENDOMMER	3 215 136	3 076 037	-139 099	-4,3 %	3,3 %
Sum 1.0-1.7	93 673 663	93 605 847	1 318 000		
1.8 SKATTER OG RAMMETILSKUDD	-102 728 000	-109 456 000	-6 728 000	6,5 %	
1.9 RENTER/AVDRAG ANV. AV RES.	6 560 439	11 970 439	5 410 000	82,5 %	
Total	-96 167 561	-97 485 561	-1 318 000	1,4 %	

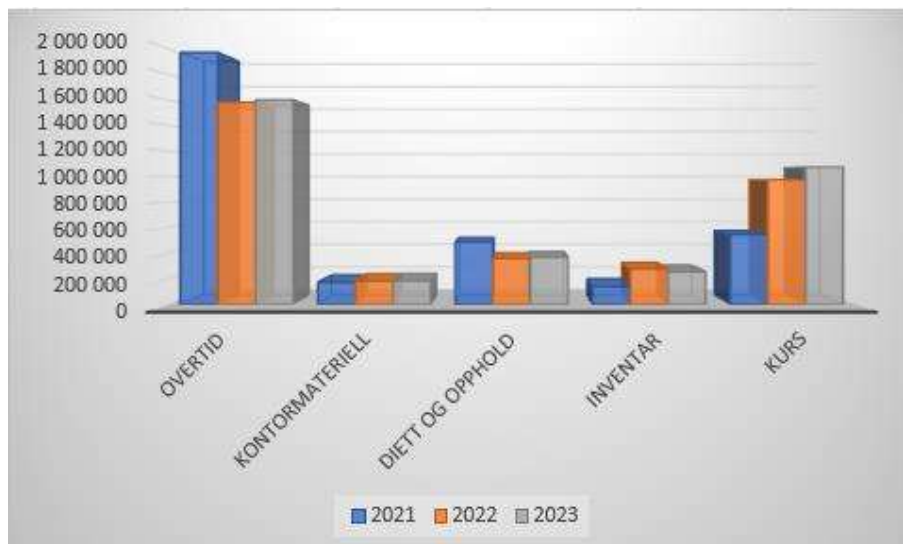
Hver enkelt sektors andel av utgiftene fremgår i diagrammet under. Som det fremgår er helse- og sosialetaten den største etaten med en andel på kr 51 698 048,-. Dette tilsvarer en økning på 13,4% fra 2022. Mens oppvekstetaten har en andel av utgiftene på kr 28 797 177,-, eller 28% av utgiftene.

Den enkelte etats andel av budsjettet framgår av sektordiagrammet under.

2.1 Utgiftsvekst fra 2021 – 2023 fordelt på kostra art

ENDRING I UTGIFTER I PERIODEN FRA 2020- 2022 FORDELT PÅ KOSTRA ART

Oversikten viser endring i utgifter på en del sentrale områder relatert til kommunal drift. Tallstørrelsene baserer seg på utgifter fordelt etter Kostra-nøkkelen.

Av oversikten fremgår at de budsjetterte utgiftene til overtid er på samme nivå som i 2022, med en liten økning på ca. kr 20 000,-. Overtidsbruken er naturligvis høyest innenfor helse- og sosialetaten, og er budsjettert med kr 594 000,- i 2023 og innenfor oppvekstetaten med ca. kr 822 000,-.

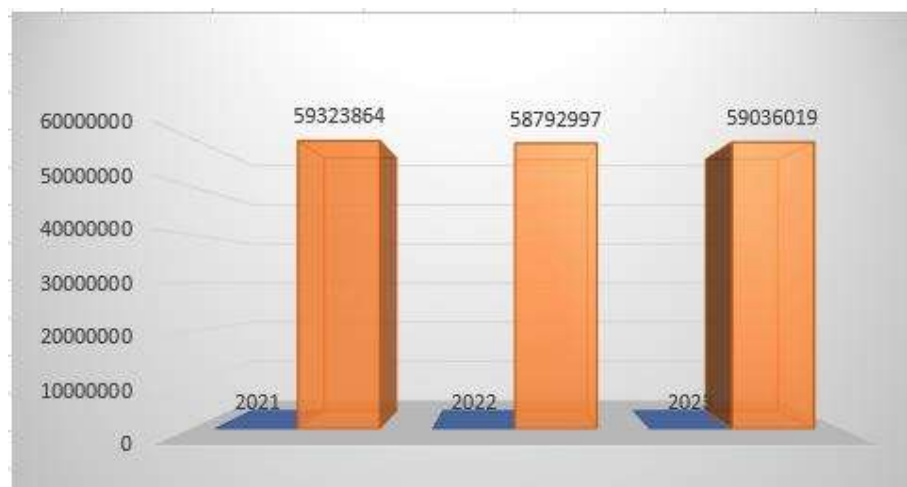
Utgiftsnivå for anskaffelse av inventar er økt fra 2021 til 2023. I 2021 var det budsjettert med ca. kr 139 000,-. For 2023 er det budsjettert med ca. kr 254 000,-. Utgiftsøkningen relateres til fasadeskilt samisk med kr 165 000,-. Tiltaket ble ikke gjennomført i 2022, og overføres til gjennomføring i 2023.

Disponible budsjettmidler til diett og opphold var på kr 489 000,- i 2021. I 2022 ble det foretatt et kutt i alle postene for diett og opphold med ca. kr 130 000,-. Denne utgiftsarten er totalt økt med kr 10 000,- i 2023 til kr 370 000,-. Dette innebærer fortsatt at kurs og møter i større grad forutsettes gjennomført digitalt.

Disponible budsjettmidler til kursing av ansatte var i 2021 budsjettert med kr 545 950,-. I 2022 var det budsjettert med kr 973 950,- til kurs for ansatte. Økningen i 2022 er relatert til at det er satt av kr 400 000,- i kursmidler på fellesutgiftene. Beløpet er videreført på noenlunde samme nivå i 2023. Det ligger en føring om bruk av OU-midler og egenandel fra etatene ved gjennomføring av opplæringstiltak, i tillegg til gjennomføring av fellestiltak. Dette er videreført i 2023.

Fra 2021 var utgiftene til kontormateriell kr 172 400,-. Dette er økt noe til kr 184 500,- som er på samme nivå som i 2022. Utgiftene til kontormateriell har over år blitt redusert som følge av overgang til elektroniske rutiner.

ENDRING I UTGIFTER TIL LØNN I PERIODEN FRA 2021 – 2023

Av oversikten fremgår det at Lavangen kommune i 2021 hadde utgifter til fastlønn tilsvarende kr 59 323 864,- Tilsvarende tall for 202 var på kr 61 785 285,-, og for 2023 er det budsjettet med kr 59 036 019,-.

Utgifter til fastlønn har vært noenlunde stabil i perioden. Fastlønn øker med kr 243 000,- fra 2022 til 2023. Dette er lavere enn lønnsveksten på 3,7% som er lagt inn i budsjettet for 2023. Dersom lønnsmengden fra 2022 til 2023 hadde vært økt med 3,7%, ville den totale lønnsmengden fra 2022 til 2023 vært økt med ca. 2,2 mill. kr. Dvs. en reduksjon på ca. kr 2 mill. kr.

Reduksjonen er relatert til vakanser og kutt i stillinger.

ENDRING I UTGIFTER TIL PENSJON OG ARBEIDSGIVERAVGIFT I PERIODEN FRA 2021- 2023

Pensjonsutgiftene øker med ca. kr 1,3 mill. kr i perioden,- fra 2021 til 2023, og med ca. 1 mill. kr fra 2022 til 2023. I samme periode øker arbeidsgiver innbetaling til pensjonsordningen i KLP fra h.h.v. 17,5% for sykepleierordningen og 18,5% for fellesordningen, til 20% for begge pensjonsordningene av den totale lønnsmasse.

Arbeidsgiveravgiften øker minimalt som følge av at den totale lønnsmasse er noenlunde uendret frå 2022 til 2023.

2.3 Økonomiske måltall for driftsåret 2023

Ny kommunelov inneholder en bestemmelse om at kommunen skal tilpasse og tilrettelegge sine økonomiske disposisjoner på en slik måte at den økonomiske handleevnen kan opprettholdes over tid.

I henhold til kommunelovens § 14-2 skal kommunen i tillegg til budsjett og økonomiplan, også vedta finansielle måltall som skal vise hvordan handleevnen utvikler seg over tid. Kommuneloven gir ingen konkrete føringer på hvilke finansielle måltall som bør benyttes.

Det er derfor opp til den enkelte kommune selv å definere disse ut fra en helhetlig vurdering i forhold til hvilke som kan være relevante å benytte.

Det er flere finansielle måltall som kan være aktuelle å bruke. Blant annet har man:

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter
- Gjeld i prosent av driftsinntekter
- Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

Relevante måltall vil være å benytte gjeld (i prosent av driftsinntekter) og disposisjonsfond (i prosent av driftsinntekter). Det er i en situasjon med nedtrekk i driftstiltak viktig å følge med på utviklingen i det økonomiske handlingsrommet slik man leser det ut fra gjeldsbelastning og størrelse på disposisjonsfond. Finansielle måltall for budsjett 2023 fastsettes slik:

Finansielle måltall for 2023	Mål
Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter	> 6,0 %
Gjeld i prosent av driftsinntekter	< 80 %
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	> 1,5 %

2.4 Egenbetaling/VAR-sektoren

I forslag til budsjett for 2023 er det lagt inn en økning på 3,7 % på alle kommunale tjenester som ikke er regulert gjennom egne lover eller forskrifter. Innenfor pleie- og omsorg har man forskrifter som regulerer prisen på tjenester til de med lavest inntekt. Innenfor barnehageområdet er det fastsatt bestemmelser om både makspris og søskenmoderasjon.

I tillegg er det de senere årene innført ordninger om gratis kjernetid for aldersgruppen 2 – 5 år og redusert foreldrebetaling for husstander med lav inntekt. Disse satsene blir justert hvert år, og blir lagt inn i kommunens gebyrregulativ. Lignende ordning med redusert foreldrebetaling SFO ble innført i 2021.

VAR-området følger selvkostprinsippet. Det vil si at det er ikke anledning til å ta høyere pris enn det den enkelte tjeneste koster å produsere. Det er i forbindelse med budsjettarbeidet for 2023 foretatt en større gjennomgang av kommunens dekningsgrader på VAR-området. Dette vil bli fulgt opp ved framtidige regnskapsavleggelses og kommende budsjetter.

Det kan være verdt å merke seg at det skiller mellom såkalt finansiell Regnskap B dekningsgrad, slik man kan lese det direkte ut av regnskapet, og selvkostgrad.

Sistnevnte beregning tar hensyn til kalkulatoriske rentekostnader og avskrivninger, og gir på denne måten et mer korrekt bilde av de reelle kostnadene innenfor VAR-området.

Følgende avgiftsøkning for kommunale eiendomsavgifter for 2023 inkludert kalkulatoriske rentekostnader:

Sektor	2023 Helårsbolig	Fritidsbolig
Vannavgift	+15%	+15%
Kloakkavgift/avløp	+ 15 %	+15%

Renovasjons/avfall	+ 5,4%	+ 49,1%
Tømming av septiktanker	0%	0%
Feiing	+32,5%	+36%

2022 er første året kalkulatoriske rentekostnader er tatt med i beregningen av selvkostkalkylene for VAR-sektoren. Dette er fulgt opp ved beregning av indirekte kostnader. Se vedlagte forkalkyle.

Det er et opparbeidd underskudd for renovasjon som nå må inndeckes så snart som mulig.

Årsaken til den store %-vise økningen på feieavgift er investering i driftsutstyr (biler etc.) og omlegging av hytte- og fritidshusfeiing.

Med hensyn på vannsektoren så er det opp til kommunestyret selv å vedta selvkostgrad. Denne tjenesten foreslås økt med 15,0 %. Dette for å dekke inn de kalkulatoriske rentene som forventes å øke i 2023 på bakgrunn av den generelle renteøkningen i markedet. Det er valgt å budsjettere med bruk av selvkostfond for å redusere satsene, men dette betinger, at det ikke blir underskudd på vannsektoren i 2022.

Årsaken til ingen økning i gebyr for tømming av septiktank, er at her har vi ennå selvkostfond til disposisjon.

2.5 Investeringer i 2022

Lavangen kommune har i løpet av de siste årene gjennomført investeringer som har bidratt til nødvendig fornying på flere områder. Det er planlagt en investering i kommunal regi i løpet av driftsåret 2022.

Elveparken.

Den største investeringen er realiseringen av sentrumstiltaket Elveparken sentralt plassert på Tennevoll.

En realisering av elveparken er kostnadsberegnet til kr. 8 500 000,-. Dette inkluderer alle elementer og også en sti langs havet ned til Båthavna som også fungerer som en attraktiv badeplass på fine sommerdager. Politisk ledelse har besluttet at denne investeringen skal lånefinansieres slik at arbeidet med prosjektet kan påbegynnes i løpet av våren 2022.

Mange av de elementene som er en del av elveparken kan også finansieres ved midler fra andre kilder. Her kan nevnes pump track (sykkelbane), tufteparken, volleyballbane/isflate og også stier i tillegg til de som er der i dag, kan finansieres med nærmiljømidler eller tippemidler.

2.6 Konsekvenser for økonomiplanperioden 2023 – 2026

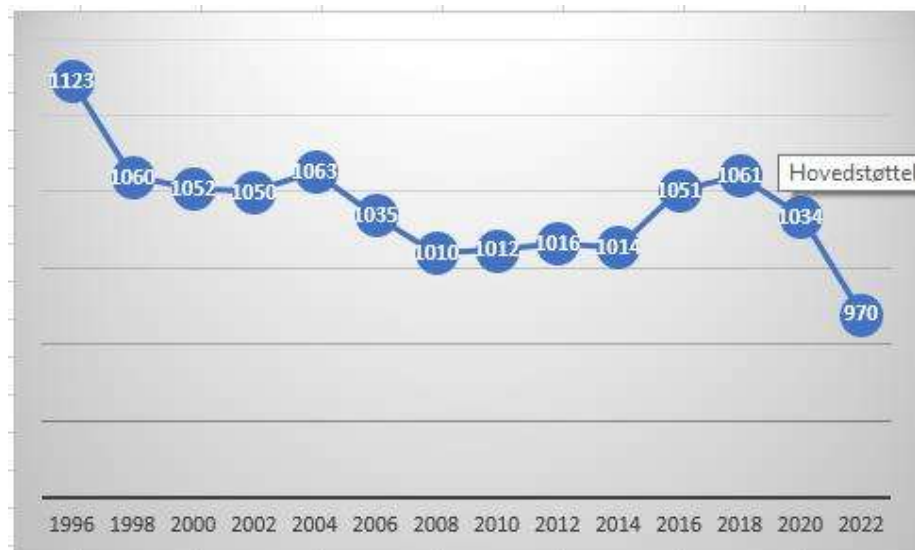
Budsjett og økonomiplan for perioden 2023 – 2026 (formannskapetets innstilling)

OMRÅDE	2023	2024	2025	2026
Netto område 1.0	3 879 714	3 879 714	3 879 714	3 879 714
Netto område 1.1	8 952 572	8 952 572	8 952 572	8 952 572
Netto område 1.2	27 332 252	26 022 902	26 022 902	26 022 902
Netto område 1.3	46 517 499	49 268 848	49 268 848	49 268 848
Netto område 1.4	0	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
Netto område 1.5	2 160 417	2 107 417	2 107 417	2 107 417
Netto område 1.6	5 567 070	5 567 070	5 567 070	5 567 070
Netto område 1.7	3 076 037	3 076 037	3 076 037	3 076 037
Sum 1.0-1.7	97 487 584	97 876 584	97 876 585	97 876 586
1.8 Rammet. og skatt	-109 456 000	-109 961 000	-110 466 000	-110 971 000
1.9 Renter og avdrag	11 970 439	12 086 440	12 591 440	13 096 440

Tabellen viser netto driftsutgifter på de ulike hovedkapitlene i neste 4-årsperiode.

Tabellen viser at driftsutgiftene vil ligge på noenlunde samme nivå i de neste årene i økonomiplanperioden. Rente- og avdragsutgiftene forutsettes økte med ca. 1,1 mill. kr i samme periode.

2.7 Utvikling i folketall fra 1996– 2022

Folketallet i Lavangen kommune var i 1996, 1123 personer. Av figuren fremgår det at utviklingen i folketallet var negativ frem til 2002 for deretter å øke i 2004 til 1063 personer. Folketallet i Lavangen har etter dette vært stabilt over flere år frem til økningen som kom som en følge av mottak av flyktninger fra 2014/15 hvor folketallet økte til 1061 personer. Deretter har det vært en nedgang i folketallet.

Folketallet er ved inngangen av 3. kvartal 2022 på 978 personer. Tilsvarende var det 1009 ved inngangen av 3. kvartal i 2021.

Ved budsjetteringen for 2023 er det lagt til grunn et folketall på 970 personer. Det skal i forbindelse med beregningen av kommunens rammeoverføringer benyttes folketall pr. 1.7. foregående år.

2.8 Framskrivning av folketall for perioden 2023 – 2035 (SSB)

	2023	2025	2027	2029	2031	2033	2035
0-1 år	9	9	10	12	12	12	12
2-5 år	25	22	22	24	24	24	24
6-15 år	129	109	94	79	72	68	72
16-22 år	79	84	77	85	76	69	59
23-66 år	480	452	456	441	440	431	425
67 år og eldre	231	247	242	245	249	258	261
Sum	953	923	901	886	873	862	853

Statistisk Sentralbyrå har gjort en framskrivning av folketallet med utgangspunkt i middels befolkningstilvekst. Framskrivningen gir et bilde av forventet utvikling i folketall i de enkelte aldersgruppene for perioden frem til 2035.

Av tabellen fremgår det at folketallet er forventet å bli redusert med 100 personer i neste 12-årsperiode. I budsjettet for 2023 er det beregnet etter 975 personer, slik at nedgangen er i realiteten på 122 personer i neste 12-årsperiode.

Alderssammensetningen viser at aldersgruppen 0-1 år, 2-5 år vil være noenlunde stabilt i perioden. Det forventes en nedgang på 57 personer i aldersgruppen 6-15 år og 55 personer i aldersgruppen 23-66 år. Aldersgruppen 67 år og eldre vil ha en forventet økning på 30 personer i perioden.

Lavangen skole har i dag ca. 120 elever. Dersom folketallsutviklingen blir en realitet, skal antall elever ved skolen i 2034 være 72 elever.

Lavangen kommune er ifølge SSB sine framskrivninger av folketallet på tur inn i en periode med en sterk forgubbing av befolkningen. Den endrede befolkningssammensetningen i tillegg til det store fallet i antall innbyggere vil føre til betydelige utfordringer for Lavangen samfunnet.

3.0 Strategi og prioriteringer for budsjettperioden

Her vil kommunedirektøren foreslå strategi og hovedprioriteringer for perioden 2023-2026. Fokuset er på hele perioden og ikke bare på det første budsjettåret. Det er svært viktig å se hele perioden under ett for å gi forutsigbarhet og se konsekvensene av endrede inntekter og effekten av tiltak over tid.

3.1 Kommuneøkonomi

Demografi og økonomi hører nøye sammen i små distriktskommuner som i stor grad er avhengig av statlig rammetilskudd. Redusert folketall gir reduserte frie inntekter (skatt og rammetilskudd).

Lavangen kommune har frem til nå hatt kontroll på den økonomiske situasjonen. Ansatte med budsjettansvar følger lojalt opp de tildelingene som gis av den politiske ledelsen ved kommunestyret. Driften av Lavangen kommune preges av en sunn nøkternhet som over tid har bidratt til bedre økonomisk kontroll enn det som er tilfelle i mange kommuner det kan være aktuelt å sammenligne seg med.

En opprusting av den kommunale infrastrukturen de siste årene har ført til at skole og barnehage har gode og tidsriktige lokaler.

Innbyggerne i Lavangen har i flere år hatt tilgang til et moderne fibernettverk som gjøre det mulig å ha tilgang til internett samt å kunne motta TV signaler på lik linje med det som innbyggere i mer sentrale strøk kan.

Lavangen kommune har de siste årene opplevd en økende utfordring i budsjettarbeidet med å balansere inntekter og utgifter. Avstanden mellom inntekter og utgifter ved en videreføring av eksisterende drift var for budsjettet 2023 på 7,1. mill. kr.

En viktig årsak til den store avstanden mellom inntekter og utgifter er fortsatt store utgifter til tiltak i barnevernet som en følge av en stor enkeltsak. Kommunen har fått gehør hos statlige myndigheter med en engangstildeling som skal være med på å finansiere kommunens utgifter innenfor dette tiltak frem til 2032.

En annen viktig årsak til at det fortsatt er store utgifter til tiltak i barnevernet er den nye barnevernloven som trer kraft fra 1.1.2022. Reformen legger til grunn av utgifter til tiltak i barnevernet i større grad skal overføres til den enkelte kommune. For enkelte tiltak fører dette til en kostnadsøkning på over 100 %.

I tillegg kommer betydelige kostnadsøkninger til tiltak innenfor PRO sektoren og en utgiftsøkning som en følge av etableringen av Astafjordlegen. Folketallet har i løpet av 2022 blitt økt med 8 personer de første 3 kvartalene av 2022.

Administrasjonen mener det fortsatt vil være nødvendig å fortsette arbeidet med en tilpasning av kommunens drift slik at denne i større grad enn i dag er i tråd med inntektene.

3.2 Kommunal tenesteproduksjon

Det er liten tvil om at Lavangen kommune, i likhet med mange små distriktskommuner, har et relativt høyt nivå på primærfunksjonene skole, barnehage, helse, pleie, rehabilitering og - omsorg i forhold til landsgjennomsnittet. I sammenligninger basert på

Kostra tall med andre og større kommuner fremstår det som om små kommuner drifter lite effektivt.

Skolene preges av relativt få elever i forhold til antall lærere og dermed mer tid til den enkelte elev. Forholdene ligger til rette for at vi fortsatt skal kunne tilby innbyggerne våre en god skole.

Det blir i mange sammenhenger påpekt at det ikke er vitenskapelig verifiserbare sammenhenger mellom kostnaden per elev i grunnskolen og oppnådde resultater for avgangselever. Sentrale myndigheter og politikere har vist til at skoler i sentrale strøk, med høyt antall elever per lærer og lave enhetskostnader oftere produserer bedre resultater enn elever fra skoler med lavt elevtall og høye enhetskostnader. Lavangen skole er et unntak og har over mange år hatt et fokus på kvalitet og utvikling som har kommet elevene til gode.

Kommunen har full barnehagedekning der alle som har behov for det får plass i kommunens barnehager. Opptak av nye barn i barnehagen gjøres løpende og tilpasses foreldrenes behov i så stor utstrekning som mulig.

Kommunen har godt utbygde pleie- rehabiliterings-og omsorgstjenester der alle på sykehjemmet har tilbud om enerom. Hjemmetjenesten gir et godt tilbud med en lav terskel for å få bistand.

Formannskapet har i sin innstilling til budsjett for perioden fra 2022- 2025 besluttet at antall faste plasser på Lavangsheimen skal reduseres fra 20 til 16. Det foreligger ingen endringer i forutsetningene for 2023. Plassene skal erstattes av et tilbud om delvis bemannede omsorgsboliger også kalt for det andre trinnet i omsorgstrappa.

3.3 Forvaltningsarbeidet i små kommuner

Innbyggerne i Lavangen kommune har ingen grunn til å klage på det tjenestetilbudet kommunen tilbyr. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har i en vurdering av den forvaltningsmessige delen av kommunal drift pekt på en del klare utfordringer i mindre kommuner.

Av rapporten framgår det at man i mindre kommuner oftere enn ellers opplever problemer som følge av for små og tette forhold. Muligheten for at tilsatte i administrasjonen eller tillitsvalgte i ulike politiske roller, er i slekts- eller svogerskap med, har nært vennskapsforhold til eller av andre årsaker føler seg ugild er stor.

Mindre kommuner er i tillegg mer sårbar i situasjoner med ferieavvikling og annet fravær. Det er ikke slik at alle funksjoner er dekket med kompetanse hos flere enn en saksbehandler. Utfordringen er spesielt stor på områder hvor manglende kompetanse får store utslag for ansatte eller innbyggere i kommunen.

3.4 Kommunestruktur og interkommunalt samarbeid

Vi ser at andre sentralt initierte endringsprosesser tar utgangspunkt i en del av det samme tankegodset med et ønske om å etablere større og mer robuste enheter og dessverre ofte på en slik måte at det går ut over tilbudet i gravgrendte strøk.

Det foreligger stadig forslag om omstrukturering til noe nytt og bedre, eller tilbake slik enheter tidligere var organisert. Her kan nevnes nærpoltireform som stadig diskuteres, og kommune-og fylkesoppløsninger.

Lavangen kommune har sammen med kommunene Salangen og Gratangen hatt et interkommunalt samarbeid på flere sentrale områder. Vi ser at dette har gitt klare fordeler i forhold til utfordringer som er nevnt under punkt 3.3 forvaltningsarbeidet i små kommuner.

De samarbeidende kommunene har over en periode på flere år hatt utfordring med å rekruttere og beholde nødvendig fagkompetanse. Dette, samt økt krav til veiledning av LIS1 (turnusleger) og LIS3 (lege i spesialisering), er bakgrunnen for at kommunene valgte å etablere Astafjordlegen.

Man har vurdert flere ulike mulige måter å organisere driften av legekantorene på. Målet er å skape en fremtidsrettet og robust tjeneste for innbyggerne i kommunene, samtidig som organiseringen ivaretar krav fra offentlige myndigheter.

Det er viktig å påpeke at man i en videre prosess med effektivisering og tilpasning til eksisterende driftsinntekter også ser på muligheten for å legge til rette for at flere oppgaver kan løses via interkommunalt samarbeid.

3.5 Lokalsamfunnsutvikling og planlegging

Hvordan gjøre Lavangen til er mer attraktiv bokommune.

Innbyggertallet er en svært viktig innsatsfaktor for kommuneøkonomien i samtlige kommuner. Det er som en følge av dette viktig å legge til rette for å skape gode bomiljø for både unge og gamle.

Kommuner det er naturlig å sammenligne seg med bruker betydelige ressurser for å legge til rette for at kommunen fremstår som attraktiv for potensielle innbyggere. Tenker i denne sammenhengen på tilrettelegging av det fysiske bomiljøet.

Det kan med fordel legges bedre til rette for at barn og unge skal kunne trives bedre i kommunen enn det som er tilfelle i dag. Eksisterende boområder mangler arealer som er ryddet og klarlagt for lek. Det samme gjelder for deler av Tennevoll sentrum

Administrasjonen anbefaler at man starter arbeidet med en utviklingsplan som skal ta hensyn til det fysiske miljøet. Aktuelle elementer som bør inn i en slik plan er:

- Bedre tilrettelegging av allment tilgjengelige lekearealer
- Vurdering av trafiksikkerhet langs kommunale veier
- Rydding av kratt og trær i kommunalt eide områder
- Beplanting og generell forskjøning av kommunal eiendom.

Arbeidet med revidering av overordnet planverk ble påbegynt ultimo august 2020. Samfunnsdelen av det kommunale planverket har blitt gjennomført som en ledelsesutviklingsprosess hvor både administrativt ansatte og politikere har vært involvert i arbeidet.

Det har i tillegg blitt benyttet betydelige ressurser underveis i prosessen for å forankre samfunnsdelen av kommuneplanen i befolkningen.

Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel og en revidert planstrategi for perioden fra 2021 – 2024 ble vedtatt i kommunestyrets møte 25. mars 2021.

Samfunnsdelen ble vedtatt av kommunestyret i det siste møtet i kommunestyret den 16. desember 2021.

I forbindelse med arbeidet med samfunnsdelen ble det utlyst en konkurranse for å få på plass en visjon for det videre arbeidet med utviklingen av Lavangensamfunnet. Politisk ledelse har besluttet at følgende skal være Visjonen til Lavangen kommune.

Det gode liv mellom fjord og fjell.

Arbeidet med framtiden skal inspireres og ledsages av tre verdier; profesjonell, framtidsretta og inkluderende.

Profesjonell gjelder kommunens folkevalgte og ansatte i utførelsen av alle sine tjenester. Vi som styrer, skal arbeide med å utvikle oss selv. Styringen skal bli mer planmessig, langsiktig og helhetlig. Alle vi er i kontakt med, skal oppleve oss som målbevisste og godt forberedt til dialog og samarbeid.

Framtidsretta er en påminnelse om at vi arbeider med å fornye et samfunn som vi byr fram til unge mennesker. Noen av de unge bor ikke her i kommunen i dag, kanskje ikke i Norge en gang. Evne til innovasjon og fornying blir viktig. Kommunen må gå foran, men denne verdien er relevant for hele samfunnet.

Inkluderende er den verdien som hele tiden minner oss på hvem planer er til for; folk. Og at all utvikling er til for at alle innbyggerne i Lavangen virkelig skal ha gode liv. Samfunnet vårt blir ikke bedre enn den velferden, tryggheten og de levekårene som vi kan tilby de som er svakere stilt på en eller annen måte.

Parallelt med denne prosessen arbeides det med å oppdatere eksisterende arealplan. Arbeidet gjøres i samarbeid med kommunene Salangen og Gratangen. Det er tilsatt en person i 50 % stilling som skal bistå de samarbeidende kommunene. Tilsettingen er gjort i Salangen kommune som har ansvaret for prosjektet. Arbeidet er finansiert med midler fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Den politiske ledelsen har i løpet av 2021 arbeidet med å få på plass elementer som kan bidra til å gjøre Lavangen kommune til en mer attraktiv bokommune. Her kan nevnes planleggingen av en utvidelse av Elveparken som ble ferdigstilt våren 2021. Politisk ledelse har besluttet å låne 8,5 mill. kr for å sørge for at tiltaket kan realiseres i tråd med den utarbeidede planen. Det er forventet at arbeidet med Elveparkens ulike elementer kan påbegynnes våren 2022.

Elveparken vil være et viktig element i arbeidet med å gjøre Lavangen kommune til en mer attraktiv bokommune.

Politisk ledelse har sammen med flere lag og foreninger tatt initiativ til å få bygget Midnattsoltrappa som skal gå fra Spansdalen og opp til Henrikkafossen sitt utspring. For nærmere informasjon om prosjektet, benytt denne linken:

<https://www.midnattsoltrappa.no/> .

Det er forventet at kommunestyret i møte 16. desember vil beslutte å gi Midnattsoltrappa SA et lån på kr. 4. mill. til realiseringen av prosjektet.

Bildet viser den planlagte plasseringen av midnattsoltrappa.

Det kan i tillegg *nevnes* at et kommersielt selskap bestående av næringsinteresser i Lavangen planlegger å etablere en via ferata området ved siden av Henrikkafossen.

Prosjektet i Spansdalen med Midnattsoltrappa og en etablering av en egen via ferata i det samme området vil slik initiativtakerne ser det fremstå som en attraktiv destinasjon som vil kunne få betydelig effekt på vurderingen av Lavangen som et reiselivsmål.

Det er i denne sammenhengen aktuelt å se på disse prosjektene som et regionalt reiselivsfyrtårn. Nevnte etableringer vil i tillegg underbygge arbeidet med og ønsket om å etablere Lavangen som en del av en regional klatredestinasjon.